

Ideološke in strankarske razlike potisnimo v ozadje

Objavljamo govor, ki ga je imel deželni predsednik Slovenske skupnosti dr. Rafko Dolhar na »Našem prazniku« dne 4. t.m. v Koludrovici, ki ga je priredila sekcija Ssk iz zgoniške občine na Tržaškem.

(Ured.)

Čeprav smo v tem krasnem hrastovem gozdčku v prijetnem počitniškem razpoloženju, ki vam ga ne maram kvariti, se moramo kot politični delavci vendar nekoliko ozreti po političnem in splošnem položaju naše narodne skupnosti v Italiji. Vse leto smo zatopljeni v sprotno upravno politično delo, v boje za majhne korake in drobne koristi naše skupnosti, zato je morda poletni oddih kot nalašč za širši pregled. To še posebno zato, ker obhajamo prav leto nekaj pomembnih okroglih obletnic: od desetletnice osimskega sporazuma preko že minule tridesetletnice podpisane, a ne ratificiranega londonskega sporazuma in povrnitve italijanske uprave v naše kraje, pa do štiridesetletnice osvo-

OBVESTILO

Zaradi poletnih počitnic naš list ne bo več izšel v tem mesecu. Prihodnja številka bo izšla v četrtek, 5. septembra.

boditve izpod nacifašizma in ustanovitve slovenskih šol.

Kako lahko na te dogodke gledamo v perspektivi časa? Osebnost mislim da lahko pozitivno ocenimo le obletnico osvoboditve in obletnico ustanovitve slovenske šole.

Svobodo so nam poklonili naši narodni borci, ki so z Gortanom, Bidovcem, Marušičem, Milošem in Valenčičem že v tridesetih letih prižgali baklo odpora in žrtvovali svoja mlada življenja na oltar ne le slovenskega naroda, ampak na oltar svobode za vso Evropo, ki je tedaj že ždela pod nacifašističnim cesarstvom. Lahko torej rečemo, da so naši prvoborci žrtvovali svoja življenja za vse človeštvo. Zato se tu ponovno hvaležno klanjamo njihovemu spominu in seveda tudi spominu tisočev antifašističnih aktivistov in kasneje organiziranih borcev, ki so z orožjem osvobodili ozemlje, na katerem živimo Slovenci v Italiji. In to od Višarij, kjer je na zvoniku maja 1945 tudi plapolala slovenska troboj-

dalje na 2. strani ■

Nezaupnica Biasuttijevi vladi zavrnjena

Z GORJAČO PO ZAVEZNIKIH

V deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine je bila v petek, 2. t.m., razprava o nezaupnici deželni vladi. Ustrezno resolucijo je predložila komunistična svetovalska skupina, ki je svoj predlog utemeljila predvsem z navedbo dejstva, da so s prestopom socialdemokratskega odbornika Vespasiana v socialistično stranko nastale korenite spremembe v večinski vladni koaliciji, saj socialdemokrati zdaj nimajo več nobenega predstavnika v deželni vladi. Komunisti so dalje navedli razlog, češ da vlada ni uresničila nekaterih temeljnih programskih točk, kot sta na primer decentralizacija in gospodarna oblika upravljanja.

Ob sklepu obširne razprave, v katero so posegli predstavniki vseh poslanskih skupin, razen Slovenske skupnosti (njen predstavnik je bil upravičeno odsoten), je bila resolucija z večino glasov zavrnjena.

Komunisti so očitno izkoristili priložnost, da so s prstom pokazali na krizo znotraj koalicije, pri čemer so upali, da bodo od krize imeli kako politično korist, glede na dejstvo, da partija letos nima preveč politične sreče, kot so dokazali referendum v juniju in upravne volitve v maju. Za vladno večino se je nudila priložnost, da spregovori jasno besedo o lastni politični trdnosti, spričo najrazličnejših govoric, ki so se začele širiti po prestopu vidnega socialdemokrata v socialistično stranko. Svetovalci so imeli poleg tega priložnost, da javno zavzamejo stališče do kočljivih problemov, kot so prehajanje iz ene v drugo stranko, kar je tesno povezano s samim pojmovanjem vloge in funkcije politične

stranke v družbenem (upravnem in zakonodajnem) življenju.

Priznati je treba, da smo glede na vsebino izvajanj posameznih svetovalcev, ki so posegli v razpravo, bili nekoliko razočarani. Povsem jasno je bilo, da se govorniki niso preveč poglobili v problematiko, ki je bila v središču pozornosti, saj so jo obravnavali nekako rutinsko, aktivistično, čeprav je imela in ima nekatere povsem izrazito moralne aspekte. Na nekakšni »zatožni klopi« je ves čas bila socialistična stranka, zaradi česar je upravičeno vladalo največje zanimanje za izvajanja njenega predstavnika. Ta pa je v svojem nastopu dejansko vihtel gorjačo po socialdemokratski stranki, napovedoval njeno skorajšnjo smrt in izginotje s političnega prizorišča, češ da je vse to v skladu s »poenostavljanjem« italijanskega političnega življenja. Poudaril je, da bo ostal Vespasiano deželni odbornik »če kdo hoče preverjanje, ga bo imel — je pristavil — vendar naj se že zdaj zaveda, da se je razmerje političnih sil v deželni vladi spremenilo in da se še spreminja v korist socialistične stranke, kar bo treba pri preverjanju upoštevati.« Socialdemokratski predstavnik je zagovarjal pravilno stališče, češ da bi moral Vespasiano odstopiti, ker je v deželni vladi predvsem kot predstavnik socialdemokratske stranke. Po počitnicah bodo socialdemokrati odločno zahtevali ponovno prisotnost svojega predstavnika v deželnem odboru. Če tega ne bodo dosegli, bo nastala v deželni vladi politična kriza.

Predstavnik Krščanske demokracije je potrdil veljavnost dosedanje koalicije, kar

dalje na 2. strani ■

Po nesreči na Tridentinskem

V Dolini Fiemme so še vedno na delu vojaki, orožniki, finančni stražniki, policijski agenti, gasilci in gozdarji, ki nadaljujejo s pregledom vsega območja, ki ga je sredi prejšnjega meseca prizadela strašna nesreča, ko je iznenada zgrmelo v dolino 500 tisoč kubičnih metrov vode in blata. Doda se iz blata in ruševin potegnili skupno 235 trupel. Reševalci menijo, da je v blatu in pod ruševinami še kakih 33 trupel. Nesreča je torej po teh računih zahtevala smrt skupno 268 ljudi. V Dolini je trenutno na delu nad 1.100 mož. Pristojni sodnik v Tridentu je danes nadaljeval z zaslišanji ljudi, ki so tako ali drugače imeli opravka z rudnikom fluorita. Dopoldne je

več kot tri ure zasliševal inženirja Dossija, ki je odgovoren za rudnike na območju tridentinske avtonomne pokrajine.

—o—

MLADINSKI FESTIVAL V MOSKVI

V Moskvi so zaključili 12. svetovni mladinski festival. V zahodnih odposlanstvih so na splošno zadovoljni z resolucijo, ki je bila odobrena ob koncu.

Resolucija govori o boju mladine za mir in mednarodno sodelovanje ter proti imperializmu. Prvič pa v okviru teh festivalov poudarja, da je prišlo do pluralizma v pogledih na obravnavana vprašanja, kar pa ni preprečilo skupne akcije mladincev.

RADIO TRST A

Ideološke in strankarske...

■ NEDELJA, 11. avgusta, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Zlata slepota« (Jožko Lukeš), SSG v Trstu; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Na počitnice; 16.00 V svetu valčka; 17.00 Beležka; 17.30 Efraim Kishon: »Veliki beg« - komedija, RO; Prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 12. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Fabianijski iz Kobdilja: (7) »O Edmundu«; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Cvet«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Rima; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Balassa Bálint« iz Esztergom na Madžarskem; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Četrtrkova srečanja; 14.40 Včeraj, danes, jutri; 16.00 Nacionalno vprašanje v zadnjih desetletjih cesarsko-kraljevega Trsta; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 13. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Med Brdi in Jadranom; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Cvet« (Fanciulli - Košuta); 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v repentabski cerkvi: Dina Slama (klavikord in klavičembalo); 11.00 Melodični orkestri; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ribe našega morja; 14.30 Mladi mladim; 16.00 Mit in slovenska ljudska pesem; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Izvirna radijska igra: Balbina Baranovič Battelino: »V megli«, RO; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 14. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Izbor iz Povejmo v živo; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Cvet« (Fanciulli - Košuta); 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v cerkvi sv. Martina v Dolini: Tržaška vokalno-instrumentalna skupina »Nuovo ricercare«; 11.00 Melodični orkestri; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba s koncertnega odra: mešani zbor »Rož« iz Št. Jakoba v Rožu; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Fabianijski iz Kobdilja: (7) »O Edmundu«; 14.30 Včeraj, danes, jutri; 16.00 Beležka za zgodovino otroštva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album: Saverio Mercadante: Prisega, opera v dveh dejanjih.

■ ČETRTEK, 15. avgusta, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Koncert RAI iz Turina; 10.50 Mladinski oder: »Bogar Meho«, po Stanku Majcnu za radio napisala Lojzka Lombar, RO; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenske popevke; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Naša vina; 16.00 Beležka za zgodovino otroštva; 17.10 Klasični album; 18.00 Četrtrkova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 16. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Za ta letni čas; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Dvojčka Gad in Modras« (Zora Tavčar); 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Kulturnem domu v Trstu; pianist Massimo Gon; 11.15 Melodični orkestri; 11.30 Beležka; 12.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zgornejpavski mešani zbor iz Podnanosa in mešani zbor »Soča« iz Kanala; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Potovanje po Veliki Britaniji; 15.00 V svetu filma; 16.00 Podoba matere v sodobni slovenski pripovedni prozi; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 17. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 9.15 Iz arhiva mladinske dramatike: »Dvojčka Gad in Modras«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta, vodi Stojan Kuret, harfistka Jasna Corrado - Merlak; 11.05 Melodični orkestri; 11.30 Beležka; 12.00 Na počitnice; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Za ta letni čas; 14.40 Včeraj, danes, jutri; 16.00 Ena bolha me grize; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Dramska vetrovnica: Francis de Croisset in Maurice Leblanc: »Arsène Lupin«.

■ nadaljevanje s 1. strani

nica, pa do miljskih hribov. Zakaj to omenjam? Ne zato da bi vam dajal zgodovinske nauke, ampak zato, ker se mi spontano vsiljuje ena misel, in sicer ta: demokratična Italija nam v štiridesetih letih ni bila sposobna vrniti tega, kar nam je fašistična Italija v dvajsetih letih vzela. In to kljub temu, da je bil fašizem vsaj formalno poražen in da smo prav Slovenci v teh krajih k temu porazu prispevali velik delež.

In kakšni občutki nas lahko obdajajo ob tej ugotovitvi: sveta jeza ali obup. Svete jeze menda nismo sposobni, obupa pa si ne moremo in ne smemo privoščiti. In to iz dveh razlogov: prvič, ker bi se z obupom izneverili žrtvam naših antifašističnih borcev, in drugič, ker ne bi naredili svoje dolžnosti do naše mladine, ki se, hvala Bogu, že štirideset let vzgaja v slovenskih šolah, ki so nam jih odprli angloameriški zavezniki in jih je bila republika Italija prisiljena uzakoniti. In pomena te naše šole, morda ne vedno najboljše, pa vendar trdno naše, slovenske, se vse premalo zavedamo. Zato vam lahko svetujem, da v teh poletnih mesecih obiščete naše rojake na Koroškem, na prelepem Koroškem, pa boste videli, kaj pomeni imeti slovensko šolo ali ne.

Kje je torej alternativa med sveto jezo in obupom? Osebnostno jo vidim samo v zupanju v lastne moči. Ne pustimo se uspravati ob čakanju na globalno zaščito. Čas beži! Pustimo ob strani ideološke in strankarske razlike. Ideologije se spreminjajo, stranke se spreminjajo. Naši otroci pa ostanejo. Naši ljudje ostanejo na tej zemlji. Zanje se je vredno boriti. Sami si vzemimo, kar nam pritiče, začeni z našimi imeni in priimki pa do imen naših vasi.

Čakajoč na globalno zaščito: To bi bil lahko lep naslov za roman o Slovencih v Italiji. Morda se najde sposobno pero, ki ga kdaj napiše. Mi pa, čakajoč na globalno zaščito, poslušamo izvajanja Richettijev in Scaranov, ki zagovarjajo trideset let po povratku Italije v naše kraje previdnost in preudarnost brez vsakega posiljevanja, ko gre za naše pravice, in se hvalijo z miro-ljubnim vzdusjem, ki vlada v teh krajih in se ne zavedajo, da gre to vzdusje na račun naše potrpežljivosti, medtem ko so na Južnem Tirolskem pokale bombe in dinamični naboji ... Obenem smo priča nesazlišanemu postopku, ko senatna komisija sprašuje za mnenje o globalni zaščiti predstavni-ke dalmatinskih beguncev in drugih varu-

hov italijanstva teh krajev, ki se jih naš zaščitni zakon prav nič ne tiče, ker mu samo nasprotujejo. To dokazuje veliko šibkost italijanskega zakonodajalca, ker izrazito diši po sondiranju stopnje strpnosti naših večinskih sodržavljanov. S takim sondiranjem pa ne bomo prišli daleč. Zato tudi na tem mestu opozarjamo italijansko državo, da po tridesetih letih ne bomo sprejeli katerega koli zaščitnega zakona, ki naj bi po skoraj sedemdesetletnem potujčevanju upošteval današnje številčno stanje, še posebej v slovenski Benečiji, ki je tega potujčevanja deležna že stodvajset let. To bi pomenilo ugotavljanje premoženjsko stanje človeka ali skupnosti, ki smo jo prej opletili in oropali. Tega pa si država, ki se smatra za zibelko prava, nikakor ne more privoščiti. Bog ne daj, da bi se tresle gore in potem rodila miš!!!

Čakajoč na globalno zaščito torej samozavestno strnimo naše vrste. Ne bojmo se, da bi nas etiketirali za nacionaliste! Če pomeni boriti se za pravice lastnega naroda biti nacionalist, potem si rad prevzamem ta vzdevek, kakor ne morem razumeti tistih, ki na račun nekega internacionalizma mislijo, da je vse eno, kateri jezik govorijo, in zato naj mi prijatelji komunisti ne zamerijo, če povem, da sem se ob obisku njihovega pokrajinskega praznika počutil med tujci, ker ni bilo slišati slovenske besede.

Zato pa želim, da bi se vsi dobro počutili tukaj v domači, slovenski družbi! Za našo narodno skupnost pa si želim, da bi ideološke in strankarske razlike potisnili v ozadje in da bi v ospredje prišla ne gledana na veliko ali malo začetnico naša slovenska skupnost.

UGANDA PO DRŽAVNEM UDARU

Novi ministrski predsednik Ugande po državnem udaru Muwanga je povabil na pogovore veleposlanike okrog 10 tujih držav, med njimi Italije. Povedal je na primer, da misli novi režim izpustiti politične ujetnike, ki so bili zaprti pod Obotejevo vlado.

V novo vlado je Muwanga povabil predstavnike vseh političnih organizacij razen Obotojeve ter tudi gverilce. Najmočnejšo gverilsko skupino vodi Museveni, ki je zdaj v Tanzaniji. Gverilci še niso povedali končne besede. Obote, ki je bil že drugič odstavljen, je menda v Keniji.

Z gorjačo po zaveznikih

■ nadaljevanje s 1. strani

bi utegnili pomeniti, da se strinja z zahtevo socialdemokratov o njihovem neposrednem sodelovanju v deželni vladi. Nekoliko je razočaral predsednik deželnega odbora Biasutti, ki je sicer upravičeno branil lastno vlado pred kritikami opozicije, a je po našem vendarle vso zadevo preveč poenostavil, ko je dejal, da se ga zadeva pravzaprav ne tiče, češ da je koalicijska sad spoznanja političnih strank. Marsikdo je pričakoval, da bo predsednik le povedal, kaj

meni o zahtevi, naj Vespasiano odstopi, ker je bil v vlado izvoljen kot predstavnik socialdemokratov. Predsednik vendarle ni navaden notar, ki jemlje na znanje to, kar pravijo in odločajo stranke.

V deželni upravi se je ne glede na izid glasovanja o nezaupnici (za nezaupnico so poleg komunistov bili misovci in predstavnik proletarske demokracije) odprlo novo obdobje, ki bo doseglo višek jeseni. Njegovega razpleta pa v tem trenutku ni mogoče predvidevati.

Iz obzorja Medjugorja

Nad medjugorsko planoto še vedno žari pravljična zarja, ki je vzšla 24. junija 1981. Mladenica in mladenki Vicka, Ivan, Marija, Jakov imajo še vedno vsak večer sredi molitve pred večerno-sveto mašo videnje nebeške Gôspe in razgovor z njo, od velike noči dalje ne več v Marijini avli poleg prezbiterija v cerkvi, ker je krajevni škof odločil, da ni primerno vezati še nedokazane pojave na urnik javnega bogoslužja. »Naj se shajajo za srečanja z domnevno Nebeščanko kjerkoli drugod po lastni izbiri!« Vidci se zdaj snidejo vsak večer okrog šeste ure v mali sobici župnišča, tam molijo rožni venec istočasno z javno molitvijo vernikov v cerkvi in v tem novem kotičku — pravijo — se jim vsak večer okrog tri četrt na na sedem prikaže Gôspa in se z njimi pomudi spet tako, kot je to delala prvi dve leti, namreč po več minut. Potem odviharijo v cerkev čim bolj diskretno naravnost v zakristijo k maši in po njej se spet čim bolj neopazno vrnejo domov, tako da jih radovedni romarji ne morejo zlahka zajeti in nadlegovati. Tudi na domovih se skušajo bolj energično izmikati neprestanim navalom tujih, zlasti inozemskih radovednežev.

Kakor se je nebeška Prikazen že za božič leta 1983 poslovila od Mirjane, ki biva v Sarajevu, tako se je preteklo pomlad poslovila od Ivanke, ki biva pretežno v Mostarju. Vicki, ki je več bolna kot zdrava, se redno prikazuje na domu ob isti uri kot ostalim v župnišču. Ko sem dne 25. junija letos prepričeval italijanske romarje na Vickinem dvorišču, naj za božjo voljo ne nadlegujejo družine in bolne Vické, sem se tako pripil družini, da sem bil diskretno povabljen v gornje nadstropje v bolniško sobo, da bom prisoten ob videnju. Premagal sem se in vljudno odklonil ter se rajši vrnil v cerkev k molitvi in tako z lastnim zgledom laže odgnal tudi nadležne in pobožno radovedne italijanske, češke in nemške romarje.

Restriktivna svarila, ki jih škofje zahodnih dežel iz gole solidarnosti do mostarskega škofa naslavlja svojim vernikom glede romanj v Medjugorje, nimajo dosti uspeha, šele glas tajnika svete kongregacije za verski nauk je nekoliko zalegel, da je od pozne pomladi in v prvem polletju videti manj obiskovalcev kot lansko leto. Toda prav za obletnico, pravzaprav na nedeljo 23. junija je — kot nehoten odgovor na restriktivne izjave — somaševalo zvečer v medjugorski cerkvi rekordno število devetdeset duhovnikov, kajpak v velikanski večini inozemskih.

Preteklo zimo in v zgodnji pomladi je bilo ne le ob sobotah in nedeljah, ampak kar vsak dan v tednu in v vsakem vremenu po nekaj tujih in jugoslovanskih avtobusov z inozemskimi romarji poleg številnih limuzin, kamperjev, rulotk, taksijev.

Za veliko noč je bilo prav malo duhovnikov, očitno zaradi službenih obveznosti doma, zato pa velika množica Italijanov in Francozov poleg manjših skupin iz drugih dežel Evrope in — Amerike. Potem ko sem spomin zadnje večerje obhajal še v goriški stolnici, sem hotel biti na veliki petek popoldne na Križevcu ali vsaj v medjugorski cerkvi. Toda na Reki je mestni avtobus oplazil vrata mojega vozila, ko sem ga — po zgledu drugih meščanov — parkiral na prepovedanem kraju. Saj so bili na notranji upravi zelo vljudni z menoj, toda štiriurno čakanje na »razsodbo« o krivdi in globi, v mučni negotovosti, me je kar občutno približalo verski skrivnosti dneva. Pa se je spet dobro izteklo. Posre-

čilo se mi je pri zasebniku v treh urah za silo popraviti karoserijo, liturgiji velikega petka pa sem prisostvoval v trsatskem svetišču. Zelo lepi obredi in odlično prepevanje »pasijona« so me napolnili z velikim duhovnim užitkom. Le Medjugorje bo še daleč. Nekaj ur spanja v avtomobilu na obali Senja mi je vrnilo kar dovolj moči, da sem prispel na cilj še pravočasno za obrede velikonočne vigilije. Krajevni frančiškanski pastirji so precej držno zredčili bogoslužne rubrike očitno zato, da so mogli dati prostora ginljivemu vložku podelitve treh zakramentov in vse to kajpak prenašali po zvočnikih v prostornem in nabito polnem svetišču.

Krst odraslega moža in njegovega doraščajočega sinčka ... Francozi in Italijani so zaploskali, Jugoslavlani, Nemci, Angleži, Holandci so se debelo namrščili, ker niso vajeni ploskanja v cerkvi med liturgijo. Za odraslega krščenca je sledila podelitev svete birme, kakor katehetska pravila predvidevajo. Zopet ploskanje. Birmi je sledila cerkvena poroka novega kristjana z zaročenko, ki je bila dotlej dvanajst let povezana le s civilnim aktom sožitja. Tedaj smo zaslišali prek zvočnikov tudi njen glas. Tretjemu ploskanju so se pridružili tudi severnoevropski romarji in deloma domačini. Več kot enemu so stopile solze v oči.

Kakor se je začelo moje potovanje na veliki petek, po katoliškem koledarju, tako sem se vračal čez Banja Luko na pravoslavni veliki petek in tudi v pravoslavnih cerkvah občudoval še živo vero. Dež mi je nagajal, ko sem se povzpela na slavno Kôzaro, obiskal sem jo pa le, kakor sem si bil že zdavnaj želel.

V maju sem bil povabljen za spremstvo skupini Tržačanov in Tržičanov, ki jim je znana tržiška potovalna agencija Universal vključila romanje v ladijsko križarjenje med Benetkami in Splitom. Nekoliko posvetno potovanje na kraj pokore. Vest o izjemnem programu naše skupine je pritegnila še nekaj Švicarjev, da so pustili turistični program in se pridružili našemu naglemu romanju v Medjugorje; sledil je povratek v Šibenik spet na ladjo. Celo grški pravoslavni komandant ladje je že bil nekaj slišal o Medjugorju in je brž izkazal nekaj več uslužnosti naši romarski skupini.

V pokresnih dneh julijske vročine, ko sem si zaželel točno po koledarju prav v hercegovski Medjugorju namesto v rodnih Brjah na Vipavskem ali v domovinski občini Gorici obhajati — zasebno in neslišno — neko okroglo obletnico nove maše, sem pa res ugotovil in zvedel, da se je število romarjev skrčilo pod vplivom znanih priporočil ali svaril cerkvenih knezov Zahodne Evrope in Severne Amerike. Tokrat je bila na običajnem srečanju z Gôspo samo Marija, Vicka je bila še vedno bolna doma, Ivan v Dubrovniku na duhovnih vajah, Jakov pa v Sarajevu pri očetu. Toda že o naslednji nedelji slišim poročilo, da je bilo spet ogromno število avtobusov.

Največji naval na Medjugorje tvorijo kajpak Italijani, ker so najbližji. Med njimi so glavni pionirji od vsega začetka Lombardi. Kakor da bi hoteli s temi romanji popraviti, kar je bilo pri Bergamu v kraju Ghiaie leta 1944 pomandrano. Lombardski škofje ne delajo nikakih težav svojim pionirjem Medjugorja. Praktičnejši med njimi so kar mobilizirali ugledno potovalno agencijo Rusconiviaggi iz mesta Lecco, da jim kar po urniku vsak mesec nudi udobno potovanje in prenočevanje. Za ta romanja se mnogo Italijanov poslužuje trajektov med obema obalama Jadrana. Na trajektu udobno prebijejo noč. Tedenko pa prevažajo čarterska letala čez morje, po kopnem pa jugoslovanski avtobusi.

Komu se ne bi ob pogledu na tolikšne množice italijanskih romarjev na medjugorskih poteh misel vrnila v leto 1941? Kdo ne bi strmel pred nevidnim dirigentom človeške zgodovine? Leta 1941 je preplavila vso zahodno Jugoslavijo velikanska množina iz osmih milijonov Mussolinijevih bajonetov in prizadela okupiranim in lastnemu narodu neizmerno gorja in solza. Danes preplavlja ceste zahodne Jugoslavije duhovna armada italijanskih molivcev.

Kaj bi moglo biti v sedanjem svetu sovraštva in pokvarjenosti bolj toiažilnega, kot je pentekostalno shajanje evropskih kristjanov pod slavnim Križevcem in njegovim krščanskim simbolom — križem?

Vidno postaja, da se tudi od Boga oddaljeni začenjajo zavedati, kaj je krščanstvo, kaj so kristjani. Dne 24. aprila ob desetih zvečer nas je presenetil na ljubljanski televiziji resen, objektivni, kar spoštljiv dokumentarec — o Medjugorju. Na pritisk mnogih so ga dne 8. junija ponovili. Tudi tej novosti bi bilo treba iskreno zaploskati.

Stanko Zerjal

Zakaj umirajo gozdovi v Nemčiji

Nemški biolog, profesor Burkhard Frenzel je na osnovi lastnih raziskav prišel do prepričanja, da je bolezen, zaradi katere umirajo nemški gozdovi, virusnega izvora. Biolog je ugotovil, da se na vseh 24 prizadetih območjih javlja isti virus. Tega pa niso našli v gozdovih osrednje Francije, ki ne boleajo za isto boleznijo kot gozdovi v Zahodni Nemčiji. Profesor Frenzel je zaradi tega mnenja, da zmanjšanje strupov iz izpušnih cevi avtomobilov ne bo imelo nobenega učinka, kar zadeva bolezen v gozdovih.

Prejšnji teden je nemški znanstvenik profesor Otto Schenck, ki dela na znanstvenem inštitutu Maks Planck, prišel do zaključka, da posebna naprava, nameščena na izpušne cevi avtomobilov, ne bo rešila nemških gozdov pred propadom.

Profesor Schenck meni, da je bolezen v gozdovih posledica uničevalnega učinka

klora, katerega organske spojine odpravljajo oziroma uničujejo obrambno sposobnost dreves pred strupi v zraku. Za bolezen v gozdovih je predvsem kriva kemična industrija, pravi že omenjeni profesor Schenck.

—o—

OBRAČUN NESREČE V FRANCII

Po zadnjih podatkih je sobotna železniška nesreča v Franciji terjala 35 smrtnih žrtev. Ranjencev je 48. Med njimi jih je 10 hudo poškodovanih. Lažjih ranjencev pa je kakih sto. Le 12 žrtev so prepoznali, pri ostalih je določanje istovetnosti izredno težavno zaradi žalostnega stanja zemskih ostankov.

Kot so ugotovili, je nesrečo zakrivil namestnik postajenačelnika zaradi napake pri določanju prednosti. Tirnice so medtem danes ponovno usposobili za promet.

Konec meseca bo jubilejna »Draga 85«

V treh dneh med avgustom in septembrom bo na Opčinah pri Trstu DRAGA 85. To so tradicionalni študijski dnevi Društva slovenskih izobražencev, ki se letos lahko pohvalijo z 20. izvedbo. Ta jubilej prireditve, ki je prirasla k srcu kulturnih krogov ne samo našega širšega zamejstva, temveč tudi ožje Slovenije in našega izseljenstva, nalaga torej še posebno odgovornost organizatorjem. Za to priložnost je tržaško društvo poskrbelo za objavo knjige »Sledovi Drage«, ki v teh dneh prihaja iz tiskarne in jo bodo predstavili v petek, 30. avgusta, ko se bodo letošnji študijski dnevi začeli v parku openskega Marijanišča. V knjigi so dnevnik Vinka Beličiča, Vinka Ošlaka, Borisa Pahorja in Alojza Rebule in vsebujejo njihova razmišljanja na preteklo Drage, kakor so jih ti pisatelji spremljali in jih doživljali.

Program 20. Drage je bil objavljen že pred časom v raznih listih, kakor tudi v biltenu, ki že vrsto let anticipira tematiko in predavatelje, čeprav še vedno zastrto, to se pravi, da ostanejo imena neznana do dneva prireditve. Letošnje teme — tudi te so dokaj splošno predstavljene v biltenu — segajo na vseslovenske področje, od uvodnega, ki se ukvarja s problemi slovenskih izseljencev 40 let po vojni, pa do zaključnega, ki se zdi, da hoče izraziti težave in

dileme današnjega slovenskega kulturnika. Perspektivam Slovenije bo posvečeno tudi predavanje po otvoritvi, ki bo v soboto, 31. avgusta. Versko tematiko pa bo imelo predavanje, ki bo v nedeljo dopoldne.

Bilten, ki predstavlja jubilejne študijske dneve, prinaša spominski zapis o sociologu Jožetu Goričarju, ki je predaval v Dragi pred 15 leti in je umrl v preteklem letu, s posebnim poudarkom pa so zapisane besede v spomin na Jožeta Peterlina, ki je Drago ustanovil leta 1966 in bil do konca življenja njen najvidnejši animator.

»Po dvajsetih letih je zanimanje za Drago še vedno sveže — ugotavlja uvodnik biltena — saj drugače si ni mogoče razlagati najpreprostejše evidence: udeležbe.« Če je to veljalo za pretekle izvedbe, smemo pričakovati, da se bo tudi v 20. Dragi ponovila tista priložnost srečanj in stikov med slovenskimi kulturniki iz zamejstva, ožje domovine in zdomstva.

—o—

V sredo, 7. t.m., so na vrhu Triglava slovesno proslavili 90-letnico Aljaževega stolpa. Dovški župnik Jakob Aljaž je dal zgraditi stolp, da bi na ta način ohranil Slovencem najvišjo goro, ki ji je grozila germanizacija.

REVIJA PRITRKOVALCEV

Zvon ima na Slovenskem velik družbeni pomen. To verjetno v večji ali manjši meri povsod, kjer so pač razmere bile take, da je zvon spremljal življenje v fari ob vseh njenih trenutkih. Saj je klical k maši, naznanjal smrti in praznike, zbujal in vabil k molitvi angelovega češčenja. Naši predniki so ga slišali zvoniti, biti plat, a tudi pritrkavati. Prav zato marsikje na Slovenskem zvonovi tudi pojejo. Podobno kot ljudje. Pojejo za vso skupnost, to še posebej ob slovesnostih, ko se v line povzpejajo pritrkovalci in naznanjajo, da je v vaši slovesnost. Lepa navada se je v zadnjih letih precej izgubila in samo v zad-

njem času so jo nekateri navdušenci spet začeli obnavljati. Marsikje so že priredili nastope in tekmovanja pritrkovalcev, ki so povsod doživela topel sprejem in številno občinstvo.

Podoben dogodek, ki bi gotovo bil v veselje rajnemu zvonarskemu izvedencu Ivanu Mercini, bo na veliki šmaren na Kontovelu. Popoldne ob 16. uri se bodo namreč zbrali pritrkovalci iz Doline, Boljunca, Tomaja, Komna in še skupina primorskih bogoslovcev, ki bodo nastopili v linah kontovskega zvonika. To bo torej nova in lepa pobuda za slovesnejše proslavljanje župnijskega praznika.

Prvi »Naš praznik« v letošnji sezoni

Zgoniška sekcija Slovenske skupnosti je v čudovitem naravnem okolju hrastovega gozdiča v Koludrovici priredila že tradicionalni »Naš praznik«, ki je privabil številno občinstvo, saj so organizatorji poskrbeli za dober kulturni spored, skrbno založene kioske in dobre ansamble. V soboto in nedeljo je nastopil ansambel »Furlan«, v ponedeljek pa je igral ansambel Taims.

Osrednji del praznika se je odvijal v nedeljo popoldne. Nastopili so kulturni delavci iz Bežigrada v Ljubljani. Nastopil je ženski pevski zbor, ki deluje v okviru Petrola. Vodi ga Damjan Tozon. Zapel je 11 ljudskih pesmi, ki so prevzele občinstvo, saj so številne bile sploh malo poznane, pa čeprav izražajo veliko moč slovenske ljudske pesmi. Male in stare pa je očarala lutkovna predstava. Lutkovna skupina ZKO

občine Ljubljana - Bežigrad je uprizorila znano Ezopovo pravljico o »Levu in miški«. Sledila sta govora sekcijejskega tajnika Jožka Grudna, ki je svoj govor usmeril v razčlenitev političnih dogodkov v Zgoniški občini, in govor deželnega predsednika Slovenske skupnosti dr. Rafka Dolharja, ki ga objavljamo v celoti na drugem mestu.

Praznik se je končal v ponedeljek, 5. t.m., ko so se prisotni lahko pomerili v vleku vrvi. Tekma je privabila veliko smeha pri prisotnih, manj zabavno pa je verjetno bilo za tekmovalce, saj so vsi pošteno vlekli. »Naš praznik« v Koludrovici je torej lepo uspel. Razveseljivo je bilo tudi število udeležencev. Prisotni so pohvalili zanimivi in pestri kulturni spored, ki je bil znatno boljši kot na drugih podobnih pobudah.

Trst dobi nov športni stadion

Na področju sedanje tržaške klavnice, naj bi po mnenju tržaškega občinskega odbora, v doglednem času zgradili stadion, ki naj bi zagotavljal tržaškemu nogometnemu društvu Triestina, da uspešno nastopa tudi v italijanski A ligi. Kaže torej, da je tržaška občina dokončno rešila vprašanje, kje zgraditi novi stadion. Odločilno pa bo mnenje izvedencev, ki bodo preučili primernost lokacije.

Sprva so namreč nameravali preurediti stadion Grezar, ko pa se je pokazalo, da bi izvedba načrta zahtevala, prevelike stroške, je prišlo do novih predlogov, med katerimi je, vsaj v slovenskih krogih, vzbudil največje negotovanje predlog, da bi novi stadion stal na gmajni med Prosekom in Zgonikom.

Po večmesečnih polemikah o dokončni lokaciji stadiona, se zdi, da bo sedanji predlog prodr. Občinski odbor je namreč že poveril nalogo županu Richettiju, da podpiše konvencijo z družbo Italposte, s konzorcijem tržaških podjetij CIET in športnim društvom Triestina. Za gradnjo je vsaj za sedaj namenjenih 20 milijard lir, ki jih bo občina črpala iz raznih fondov. Kar polovico pa bo prispevala dežela. V zvezi s podpisom konvencije pa je že prišlo do polemik. Komunisti in predstavnik Tržaškega gibanja so protestirali, češ da bi o tem vprašanju morali razpravljati na posebni seji občinskega sveta. Po njihovem mnenju bi namreč morali vsa dela dodeliti na podlagi licitacije.

VAŠKI PRAZNIK ŠD VESNA

Kriški športniki že vrsto let marljivo skrbijo za uspešno delovanje svojega društva Vesna, ki je letos s svojim nogometnim moštvom častno nastopalo med nogometnim prvenstvom. Konec tedna so priredili prvi del letošnjega vaškega praznika, ki je zelo lepo uspel. V soboto, 3. t.m., so priredili turnir v briškoli, za nedeljo pa so organizatorji postavili na spored srečolov z bogatimi nagradami. Tako so pobudniki za prvo nagrado odločili enotedensko bivanje za dve osebi na Palmi de Majorci, druga nagrada je pralni stroj, tretja pa kolo. Skupno je bilo določenih nad 20 nagrad, ki so seveda bila izžrebana v nedeljo.

Na prireditvenem prostoru na Klancu v Križu je bilo zato v soboto in nedeljo polno obiskovalcev, ki so se lahko tudi okrepčali z ribami, ki so jih pripravili na razne načine. Za ples je igral ansambel Nord-Est. Praznik se bo nadaljeval še v soboto, 10. in nedeljo, 11. t.m.

—o—

Pod streli mafije je 6. t.m. padel v Palermu pomočnik poveljnika letetečega oddelka kvesture Antonino Cassarà. Rafali iz brzostrelk so ga dobesedno prerešetal pred njegovim domom. Ubit je bil tudi njegov šofer. Mafija, ki je bila pred dnevi spravila s sveta policijskega komisarja Montano, je z zadnjim zločinom očitno hotela dokazati, da še vedno obvlada položaj na Siciliji.

TRIDNEVNI PRAZNIK V PREBENEGU

Avgust, mesec ko številni ljudje začnejo svoje dopuste, je gotovo hvaležen čas za vsa društva, ki se odločijo, da v tem času prirejajo praznike. Tako tridnevno praznovanje so priredili tudi v Prebenu, kjer deluje društvo »Jože Rapotec«.

Organizatorji so za to priložnost poskrbeli za dober in izviren spored. Žal je odpadel nastop mladih glasbenikov iz Boršta, ki bi morali nastopiti s sporedom sodobne glasbe. Zelo dobro pa je uspel »Lov na zaklad«, ki so ga pobudniki tokrat zastavili tako, da so nastopajoče skupine po vasi zbirale in si zapisovale zgodovinske, družbene in gospodarske podatke ter kulturne in športne dejavnosti. Za ples je igral ansambel »Ideja« iz Kopra.

Osrednja prireditev praznika v Prebenu je bila v nedeljo. Ob tej priložnosti je nastopil pihalni orkester Breg, ki ga vodi Niko Persič. V nedeljo pa so se vaščani in prisotni na prazniku tudi poklonili spominu padlim žrtvam pri vaškem spomeniku.

Tako v nedeljo kot v ponedeljek, ko se je praznik društva »Rapotec« končal, je zvečer igral ansambel »Pomlad«, ki je nastopal v glavnem v izborom slovenske narodnozabavne glasbe.

KONCERT V ŠTIVANSKI STARI CERKVI

Devinsko-nabrežinska občinska uprava je v torek, 6. t.m., priredila v stari štivanski cerkvi sv. Janeza Krstnika koncert kornornega orkestra iz Groznjane. Gre za vas v pobrateni občini Buje, kjer se v poletnih mesecih zbirajo na tečajih mladi glasbeniki iz vse Evrope. Letošnji komorni orkester je v zbrani akustiki štivanske gotske cerkve nastopil z izbranimi deli Corellija, Bacha, Bergama, Gotovaca in Odaka. Vodil jih je dirigent Mladen Sedak. Mladi glasbeniki so pokazali precejšnjo dovršenost in prepričljivo interpretiranje izvajanih del.

VARČEVANJE Z ENERGIJO

Deželna uprava bo dala pomoč tistim, ki želijo na gradbenem področju varčevati z energijo ter se poslužiti za ta namen sončne energije.

Odobrila je nakazilo skoraj 10 milijard lir. Zainteresirani lahko vložijo prošnje za pomoč do 19. avgusta pri pokrajinskih ravnateljstvih za javna dela v Trstu, Gorici, Vidmu in Pordenonu.

—o—

NOVA TRAGEDIJA V INDIJI

Najrevnejša indijska zvezna država Bihar doživlja te dni novo tragedijo. Že dva tedna obilno dežuje in več rek je prestopilo bregove. Zaradi poplav je prizadetih 500 tisoč prebivalcev. Ker je reka Gandak prestopila bregove, so dale oblasti začasno preseliti kar 300.000 ljudi, do poplav pa je prišlo tudi drugje.

Poplave prizadevajo namreč tudi zahodno Bengalijo, Punjab, Uttar Pradeš in druge zvezne države. Skupno je brezdomcev skoraj milijon.

Oblasti so odredile množično cepljenje proti kužnim obolenjem in skušajo nuditi prebivalstvu najnujnejšo pomoč.

Kaj je povedal goriški župan v Rimu

Ožja komisija senatnega odbora za ustavno vprašanja je z zaslišanjem goriškega župana Scarana zaključila posvetovanja o zakonu za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji. Goriški župan je poudaril, da posveča goriška občinska uprava veliko pozornost zaščiti slovenske manjšine tudi zaradi tega, ker je goriško prebivalstvo ustvarilo duha zglednega sožitja ne samo v okviru odnosov med narodnostima, ampak tudi sožitja s prebivalstvom onstran meje, kar same jugoslovanske oblasti navajajo kot zgled.

Taka ocena je možna, ker so v predelih goriške in v okoliških občinah, ki so večinoma naseljene s slovenskim prebivalstvom, kljub temu da ni bilo nobenih mednarodnih obveznosti (londonskega sporazuma), namestili dvojezične napise in uvedli dvojezično toponomastiko.

Tabor pri Zabičah

Pri Zabičah, 12 kilometrov južno od Ilirske Bistrice sta v polnem teku dva tržaške skavtska tabora. V nedeljo, 4. t.m., je bilo posebno živahno na taboru srednje starostne veje — izvidnikov in vodnic — ki mu načeljuje Bruna Ciani.

Popoldne so se udeleženci, ki jih je 56, pripravili za starše in prijatelje prijeten taborni ogenj na lepi jasi sredi gozdov pod obronki Snežnika. Že zjutraj se je precej staršev zbralo pri maši na taboru, ki jo je daroval g. Tone Bedenčič. Skavti so postavili zelo lepe zgradbe, kot so vhod, jambor in oltar. V Zabiče so dospeli v ponedeljek, 29.7., domov pa se bodo vrnili 12. t.m.

Najmlajši — volčiči in veverice — ki jih je skupno z voditelji kakih 85, imajo svoj tabor pol ure hoje daleč od prej omenjenega tabora. V Zabiče so dospeli v petek, 2. t.m., odšli pa bodo v torek, 13. t.m. Na velikem travniku tik ob potoku Reka so razpeli kar 29 šotorov. Načelnik tabora je Aleks Sosič. Vse dni imajo natrpan dnevni red s pestrim sporedom. V petek, 9. t.m., bodo imeli srečanje s krajevno mladino, zvečer pa bodo pripravili taborni ogenj za vaščane. V nedeljo, 11. t.m., pričakujejo veliko obiskov iz Trsta.

Poleg tega je slovensko prebivalstvo v mestu, ki ga je Scarano ocenil do 4.000 oseb, v celoti integrirano v družbeno in gospodarsko tkivo v mestu ter razpolaga s šolami vseh vrst in stopenj ter s številnimi kulturnimi in športnimi organizacijami. Na gospodarskem področju, predvsem v višjem terciarnem sektorju, kot so mednarodna trgovina, prevozi in špediterstvo, igra manjšina predvsem zaradi znanja jezika prestižno vlogo, v tradicionalnem terciarnem sektorju, ki je v Gorici zelo razvit, pa ima zagotovljeno takojšnjo zaposlitev.

Po drugi strani je Scarano dodal, da bi italijansko prebivalstvo v Gorici, ki šteje 90 odstotkov vsega prebivalstva, nikoli ne moglo sprejeti vključitve dvojezičnosti v goriško občino, ker bi bilo to v škodo italijanskega prebivalstva, ki ne obvlada obeh jezikov.

Dr. Scarano se zavzema, da bi država financirala gradnjo šol za obe narodni skupnosti v občini, češ da je nesprejemljivo, da bi Slovenci imeli nova, moderna šolska poslopja, medtem ko bi se Italijani morali šolati v »mišjih luknjah«.

—o—

TRŽIČ ZA VEČJO GOSPODARSKO VLOGO V DEŽELI

Tržiška občinska uprava se je odločila, da bo med poletnimi počitnicami stopila v stik s predstavniki tržaške, videmske in pordenonske pokrajine, da bi prišlo do boljšega usklajevanja in vključevanja tržiškega pristanišča v deželno gospodarstvo. Pogovori bodo skušali razčleniti politične in gospodarske pojave.

Osrednja tema pogovorov se bo torej vrtela okrog podjetij z državno soudeležbo in drugih pogojev, ki jih postavlja t.i. »paket« Altissimo. Prvi tak sestanek bodo tržiški občinski možje imeli s predstavnikom tržaške pokrajine Marchiom, sledil bo pogovor s predstavniki videmske pokrajine, ko bo v glavnem govor o težavah v tržiških ladjedelnicah in drugih industrijskih podjetjih, ki so dajali delo številnim Furlanom. S predstavniki pordenonske pokrajine pa bodo skušali odkriti možnosti večjega posluževanja tržiškega pristanišča po pordenonskih industrijah.

Priznanje Božu Zuanelli

V 9. številki beneškoslovenskega lista *Dom smo z zadoščanjem prebrali, da je eno od letošnjih literarnih nagrad »Plošča larske banke« prejel tudi župnik na Trčmunu Božo Zuanella. Časnik poudarja, da je to prvo javno priznanje človeku, ki se že leta z vnemo in žilavostjo posveča raziskovanju in preučevanju tamkajšnje slovenske krajevne zgodovine, jezika in kulture, prav tako tudi toponomastike. Kdor redno prebira publikacije, izhajajoče v Beneški Sloveniji, se pogosto srečuje z imenom tega preučevalca in ohranjevalca slovenskega narodnega izročila, ki s poznavalskim pristopom in veliko strokovno resnostjo sistematično odkriva javnosti najrazličnejše vidike beneškoslovenske kulturne dediščine. To prizadevanje ima predvsem dvojni pomen: trajno ohranja mar-*

sikakšen kamenček, ki bi sicer izginil iz našega zgodovinskega spomina, hkrati pa sodržavljanom italijanskega jezika dokazuje izrazito etnično samobitnost in starodavno povezavo beneških Slovencev s slovenskim narodnim osredjem.

Božu Zuanelli ob zasluženem priznanju iskreno čestita tudi naš list!

—o—

ITALIJANSKO-AVSTRIJSKI PRAZNIK

Na Prelazu Mokrine je bil v nedeljo, 4. t.m., tradicionalni praznik italijansko-avstrijskega prijateljstva ob sodelovanju prebivalstva iz Furlanije in Koroške.

Na sporedu so bili tudi pozdravni nagovori predstavnikov oblasti z obeh strani meje ter sv. maša.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Politika spopada ali sožitja?

»V vsa istrska mesta, ki so ostala napol prazna, ker se je prebivalstvo po vojni izselilo v Italijo, so se prikradli kmetje in pastirji iz majhnih kmečkih središč v notranjosti Istre, dvojezični Istrani, poznavalci istrskega narečja, to je italijanskega jezika, čeprav z izrazito slovansko izgovorjavo. Tisti, ki so ostali v Pulju, Poreču, Rovinju, Kopru, Piranu, Umagu, Fazani, Novem gradu, Izoli, Labinu, Bujah, celo v Vodnjanu, so nase prevzeli novo vlogo v zgodovini Istre; medtem ko so prej predstavljali skupno z izseljenci narodnostno strnjeno prebivalstvo, so postali skromna manjšina v primerjavi z novimi prebivalci, ki so se naselili delno zato, ker so vneto in upravičeno iskali boljše življenjske, delovne in stanovanjske pogoje, kot so jih imeli za časa vojne, ali so iskali spodobno stanovanje, da bi se odrekli svojemu seniku ali brlogu, v katerem so dotlej bivali.«

Tako beremo v novi knjigi (stran 238), ki jo je napisal Gianni Giuricin, še do pred nekaj leti socialistični podžupan v Trstu. Po podpisu osimske pogodbe je v znak protesta odstopil in bil eden glavnih pobudnikov Liste za Trst. Zdaj je njen glavni tajnik. Avtor je knjigi dal naslov »Istria - momenti dell'esodo« (Istra - trenutki odhoda). Stirideset let je poteklo od konca vojne, vendar je vprašanje odhoda tolikšnega števila ljudi iz Istre za mnoge še aktualno. Pisca teh vrstic na primer silno zanima spoznati resnične vzroke in razloge, zaradi katerih je ljudstvo množično zapuščalo Istro. V ta namen si je tudi marsikdo nabavil zadnjo Giuricinovo knjigo. Priznati pa moram, da sem se globoko zmotil, kajti razen leporečnih sestavkov nisem v knjigi našel ničesar, kar bi moglo potešiti mojo željo po spoznanju vzrokov in razlogov odhoda. Avtor piše, da je Alcide De Gasperi smatral odhod za napako. »Kdor piše (Giuricin, op. ur.) se je strinjal z njegovim mnenjem in je že izjavil, da bi mo-

ral Istran ostati v Istri, četudi bi stradal in bi nosil nagobčnik vse življenje« (stran 17). »Tako je napisal, kdor ni ostal v Istri, ker ni bilo mogoče ostati, eden tolikih, ki so odšli iz preprostega razloga, ker v Istri ni bilo mogoče ostati, in ne samo zaradi občutka strahu. V tem je ključ preproste skrivnosti, kot ne bi smela biti nobena skrivnost: bolje bi bilo ostati, a ostati ni bilo mogoče« (stran 17, 18).

Pri najboljši volji ne moremo razumeti takega modrovanja in bi skoraj prišli do zaključka, da je odhod — Giuricin in njegovi stalno govorijo o eksodusu — dejansko temeljil na iracionalnih dejavnikih, ki so bili verjetno posledica grobega nepoznavanja razmer v celotni Istri. Iz odstavka, ki smo ga v prevodu dobesedno navedli na začetku, jasno izhaja, da je v Istri živel povečini omikano italijansko prebivalstvo, medtem ko so bili v majhnih središčih v notranjosti »dvojezični« kmetje in pastirji, ki so bivali na »senikih« ali v »brlogih«. Avtor torej ne pozna ne istrskih Hrvatov ne Slovencev, temveč le dvojezične Istrane, ki so govorili italijansko »z izrazito slovansko izgovorjavo«. Ali je kaj čudnega, če so omikani Istrani bežali pred tako, napol divjo množico, ki je zapuščala svoje »senike in brloge?»

Težko verjamem, da se Gianni Giuricin, ki je dolga leta zavzemal v Trstu odgovorna mesta in bil v stiku z vsakdanjim stvarnim življenjem, še ni dokopal do spoznanja, da njegova predstava o Istri pred 40 in več leti le ni ustrezala dejanskosti. Ali ni morda ta lažna predstava eden glavnih vzrokov odhoda? Zakaj jo torej zdaj spet ponuja javnosti? Tako pisanje je vsekakor bolj v skladu s politiko spopada kot s politiko sporazumevanja in sožitja. Kam vse to vodi, pa je Giuricin okusil na lastni koži.

D. L.

Zbor sv. Jernej z Opčin v Sloveniji

Pevci cerkvenega zbora sv. Jernej z Opčin se v tem času že po ustaljeni navadi podajajo na izlet. Letos je bil naš cilj Slovenija, točneje Dolenjska in Štajerska. V soboto, 27. julija zjutraj, smo se zbrali pred domačo cerkvijo. Vsak izletnik je prinesel s seboj kup dobre volje in veselja. Avtobus je točno odpeljal proti cilju. Najprej smo obiskali cistercijski samostan v Stični, ki letos obhaja 850-letnico ustanovitve. Vodič nam je orisal zgodovino samostana in cerkve. Nato smo se odpeljali proti Brežicam, mestecu ob Savi, kjer se ta približa Gorjancem in se vanjo izliva Krka. Ogleдали smo si znameniti Brežiški grad, ki so ga bili sezidali Salzburžani in je imel v srednjem veku zelo pomembno vlogo na levem bregu Save. V veliki slavnostni dvorani, ki je največji baročno poslikani prostor v Sloveniji, smo pod vodstvom g. Franca Pohajača preizkusili čudovito akustiko s pesmijo »Glejte že sonce zahaja«. Malo pred 13. uro smo se podali v Krško, ki je predvsem znano zaradi atomske elektrarne. Leži na desnem bregu Save. Pot smo nadaljevali v Senovo, kjer smo obiskali novo moderno cerkev, ki je posvečena vstalemu Kristusu. Cvetlični park, ki jo obdaja, daje cerkvi poseben okvirni sijaj. Dan se je že nagibal h kraju, ko smo se še peljali v Brestaniški grad, kjer je bil pred vojno samostan trapistov, ki so izdelovali čokolado in likerje. Zdaj je tu muzej političnih zapornikov, internirancev in izgnancev. Naselje Brestanica, pred vojno Rajhenburg, leži ob Savi. V Brestanici je tudi velika cerkev, imenovana »slovenski Lurd«, posvečena Materi Božji. Zvečer smo na željo tamkajšnjega župnika peli pri maši.

V nedeljo smo se s Krškega, kjer smo prenočili, odpeljali mimo Brestanice in Senovega do Spominskega parka na Trebčah. Od tu smo odšli na Svete gore mimo Bistrice ob Sotli. Ob 11. uri smo peli pri romarski maši. Z veliko pozornostjo smo nato poslušali razlago nastanka svetišča in bližnjih štirih kapelic. Kosilo je bilo v Gorskem domu pred cerkvijo. Zadržali smo se v prijetni družbi in nas je le tiska s časom opozarjala, da nas še čakajo nekateri kraji, ki bi si jih morali ogledati. Med potjo v Olimje, kjer je muzej druge najstarejše lekarne v Evropi, smo se za kratek čas ustavili tudi v Kumrovcu, rojstnem kraju maršala Tita. Izlet se je končal v Rogaški Slatini, kjer smo si ogledali park in objekte zdravilišča.

Ko smo se ob skodelici kave ali osvežilne pijače nekoliko odpočili, smo se polni novih spoznanj in lepih doživetij vrnil domov. V avtobusu je vse do domače vasi odmevala pesem ob veselem razpoloženju. G. župniku Viližu Zerjalu, ki se letos ni mogel udeležiti izleta zaradi bolezni, želimo skorajšnje okrevanje in da bi se čimprej vrnil med svoje farane.

Udeleženka

—0—

V torek, 6. t.m., je poteklo natančno 40 let, odkar so Amerikanci odvrkli prvo atomsko bombo nad Hirošimo. Ko je tri dni kasneje eksplodirala nad Nagasakijem še druga takšna bomba, so Japonci končno položili orožje in je bilo konec druge svetovne vojne. V Hirošimi so bile včeraj pomembne spominske slovesnosti, priložnostni izjavi sta dala tudi Reagan in Gorbačov.

Kiparska dela Bogomile Doljak v občinski galeriji v Trstu

Občinska galerija v Trstu je v soboto, 3. avgusta, spremenila svoje lice. Bogomila Doljak, vedno bolj uveljavljena kiparka in tudi dekoraterka, razstavlja v teh prostorih 27 svojih del. Kraške skrinje, ki jih izdeluje njen mož, zaživijo pod njenimi rokami v polnosti barv in simbolike; v galeriji nas kot prva pozdravi prav taka skrinja, ob njej pa si obiskovalec lahko ogleda še kipe, ki jih je umetnica izdelala v letih od 1976 do danes. Nekaj eksponatov je iz eksotičnega lesa, kot sta mahagonij ali ebanovina, največ kipov pa je iz domačega lesa, ki ga je Bogomila Doljak pobarvala, da je postal kot ebanovina. Več eksponatov je ohranilo naravno barvo lesa ali pa jih je umetnica lakirala, da so pridobili na lesku. Motivi, ki jih izbira Bogomila Doljak, so vzeti iz vsakdanjega življenja in okolja, ki mu je umetnica vsak dan živa priča. Bogati so na simboliki in so prav zato še posebej zanimivi. Lahko bi jih razdelili na dve skupini, ki pa sta med seboj pravzaprav tesno povezani. K prvi bi prišle sohe, ki upodabljajo človeka. V

glavnem so to ženski liki in med temi po svoji izrazni moči izstopajo kipi, kot so »Lepa Vida«, »Užaloščene matere«, »Kraške žene«, »Žena pri počitku« in druge. K drugi skupini bi prišle motive, ki so vzeti iz kraške narave. To so ne samo plastično upodobljene impresije letnih časov in živali, ampak tudi slik iz narave, kot so »Perunika in metulj«, »Vrtnica s tremi trnji« ali »Čar dima« idr.

Obisk te razstave je enkratno doživetje, saj nam odpre oči na vse skrivnosti, ki se skrivajo v lesu, ki je že sam po sebi čudovito hvaležna prvina za vsakega kiparja. Igre žil in lesnih vlaken, vse to daje gledalcu vtis topline, domačnosti, a obenem skritega bogastva, ki ga izžarevajo dela Bogomile Doljak. Razstava kiparskih del v lesu Bogomile Doljak bo odprta do 11. avgusta. Ob otvoritvi je tudi izšel priložnostni dvojezični katalog. Umetnostni kritik Sergio Moles je v njem predstavil umetniško delo Bogomile Doljak in ga uokviril v širši prostor umetniškega ustvarjanja.

M. T.

Gospodarski položaj Furlanije - Julijske krajine in italijansko - jugoslovansko gospodarsko sodelovanje

Zveza trgovinskih zbornic Furlanije - Julijske krajine je predstavila študijo o gospodarskih razmerah v preteklem letu, k čemur dodamo tudi podatke o prvem polletju 1985.

V vsedravnem okviru je treba najprej spomniti, da se je lani notranja kosmata proizvodnja povečala za 2,4 odstotka in v deželnem okviru za 2,9 odstotka. Tako so propadla razna precej pesimistična predvidevanja.

V letu 1984 se je na splošno svetovna trgovina povečala, kar je posledica vzpona zahodnih držav, ki so članice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj s sedežem v Parizu. Po drugi strani so padle cene surovin na svetovnem tržišču.

Italija se je tako lahko vsaj delno okoristila z vzponom svetovnega gospodarstva. Italijansko gospodarstvo se zadnja leta spreminja, čeprav počasi, ter se obrača k višji tehnologiji. Širjenje novih tehnologij je prineslo nove investicije, toda predvsem na področjih, kjer so že obstajale industrije in je šlo za težnjo povečanja produktivnosti. Manj je prišlo do novih industrij s povečanjem zaposlitve. Delovna sila zapušča industrijske sektorje ter za zdaj ni dovolj naglo vključena v terciarne dejavnosti. Tako je število ur v delavski dopol-

nilni blagajni lani naraslo za skoraj 21 milijonov in pol ali 23,5 odstotka.

V Furlaniji-Julijski krajini se je kmetijska proizvodnja v letu 1984 povečala za 2,9 odstotka. Industrijski sektor pa je napredoval samo za en odstotek. Terciarni sektor se je po drugi strani okoristil z večjim dotokom tujcev, zlasti Jugoslovancev, ker so bili v Jugoslaviji odpravili mejni polog. V tej zvezi je mogoče dodati, da turizem narašča. V sektorju prevozov se nadaljujejo obsežna prizadevanja za gradnjo infrastrukture, ki olajšujejo izmenjave med Italijo oziroma našo deželo ter ostalo Evropo.

Za Trst in Gorico so važne tudi obmejne izmenjave po avtonomnih računih. Lani so te izmenjave dosegle morda največji obseg, ker so znašale kar 27,5 odstotka celotne trgovine med Italijo in Jugoslavijo. Letos so se razmere poslabšale, ker so v Jugoslaviji z administrativnimi ukrepi omejili poslovanje po avtonomnih računih. Na blagovne izmenjave ob meji neugodno vplivajo še drugi vzroki. Na jugoslovanskem tržišču se na primer pojavlja pomanjkanje raznih vrst blaga, ki bi bilo primerno za izvoz v Italijo. Izvoz drugih vrst blaga, na primer cementa, lesa in kovin, pa so jugoslovanski operaterji sami o-

mejili, ker gre za surovine, katere potrebuje bodisi domača industrija ali pa so potrebne za izvoz po splošnih trgovinskih sporazumih z zahodnimi državami.

Na poslovanje po avtonomnih računih neugodno vplivajo tudi italijanski ukrepi proti uvozu nekaterih blaga iz Jugoslavije, kot so pršut in suhomesnati proizvodi. K temu je treba dodati konkurenco vzhodnoevropskih držav, ki prodajajo les, živino in meso v Italijo po nižjih cenah kot jugoslovanska podjetja.

Za plačilo dolgov v tujini Jugoslavija nujno potrebuje zahodne devize ter se zaradi tega pričinja izogibati kompenzacijskim izmenjavam, med katere spadajo avtonomni računi. Jugoslovanska zvezna vlada je pripravila osnutke novih deviznih in zunanjetrgovinskih zakonov ter pri tem niti ne omenja avtonomnih računov za Trst in Gorico.

V prvem polletju 1985 je izvoz iz Jugoslavije po tržaškem avtonomnem računu znašal 108 milijard lir, kar je manj kot 59 odstotkov zadevne vsote v prvih šestih mesecih lani. Uvoz po tržaškem računu je veljal letos 113 milijard ali okrog 70 odstotkov zneska v prvem lanskem polletju.

V okviru goriškega avtonomnega računa so jugoslovanska podjetja v prvem polletju letos izvozila za 46 milijard lir blaga ali komaj 59 odstotkov lanske vsote. Uvoz je dosegel vrednost 50 milijard lir ali 71 odstotkov lanskih izmenjav.

Tudi novi predstavnik Gospodarske zbornice Jugoslavije v Trstu Lojze Rožman je v intervjuju priznal, da obmejno

dalje na 8. strani ■

ZGODOVINA ČEVLJARSTVA V MIRNU

OOOO ANTON VUK OOOOOOOOOOOOOOOOOO 6 OOOOO

Danes (leta 1957, op. ur.), zaposluje tovarna čevljev Jadran 196 oseb, 103 moške in 93 žensk, med temi 28 visokokvalificiranih, 125 kvalificiranih, 23 priučenih, 17 nekvalificiranih in 3 učence. Vodilni kader, ki je všteti v zgornjem številu, obstoja iz 10 zaposlenih v knjigovodstvu in administraciji in 10 zaposlenih v obratovodstvu. Vodilne osebnosti so iste kot zgoraj navedeno, razen Antona Vuka, ki je bil leta 1952 upokojen.

Srednji zaslužek proizvodnih delavcev znaša 11.500 din mesečno, prekoračen je norm delovnega časa znaša 10 odstotkov. Produkcija v letu 1957 bo znašala 60.000 parov, prodaja isto.

Adaptiranje tovarniških prostorov se je v letu 1957 nadaljevalo in skoraj zaključilo. Nabava nove moderne strojne opreme je v teku. Nova avtomatična stiskalnica za izdelovanje 40.000 parov letno novega tipa čevljev z gumijastimi podplati je montirana.

Predvidena je nabava novih strojev. Za prihodnje leto 1958 predvideva plan skupno 130.000 parov čevljev z obstoječo delovno silo. Po kasnejši izpopolnitvi strojnega parka, za katero je v teku procedura, bi se proizvodnja zvišala na 260.000 parov letno, to seveda s primernim povečanjem števila zaposlenih.

Tako je v desetletju po priključitvi naših krajev k Jugoslaviji, z dobro voljo delovnega ljudstva in s pomočjo oblasti uspela obnova prej po fašizmu zrušene čevljarke obrti in industrije v naši vasi.

Ker se na trgu do pred leti ni dobilo usnjenega obuvala za otroke do treh let starosti, je mirenski čevljar Tomaž Vuk, zaposlen v tovarni čevljev, leta 1952 delal v prostem času poskuse izdelave raznih tipov cenene in lične otroške obutve. Leta 1952 je na prvomajski razstavi v Solkanu razstavil razne vzorce takega obuvala, ki so želi splošno zanimanje. Svojim izdelkom je dal ime »Ciciban« čevlji.

Takoj za tem so pri domači kmetijski zadrugi ustanovili obrtni odsek Ciciban pod vodstvom zgoraj navedenega Tomaža Vuka. Proizvodnja tega odseka je rasla in se večala od začetka dalje kot sledi: V letu 1952 v mesecih od maja do oktobra je bilo izdelanih s tremi kvalificiranimi delavci 150 parov mesečno, v mesecih november - december s štirimi kvalificiranimi delavci 240 parov mesečno. V letu 1953 s tremi kvalificiranimi in 5 priučenimi delavkami izdelano 350 do 400 parov mesečno, leta 1954 s štirimi kvalificiranimi in 6 priučenimi delavci in delavkami izdelano 600 do 700 parov mesečno, leta 1955 s petimi kvalificiranimi in 12 priučenimi izdelano 800 do 1100 parov mesečno. Zadnje mese-

ce leta 1957 je podjetje Ciciban obratovalo z 28 zaposlenimi, med njimi 5 moških, 20 žensk in tri učenke. V jesenski sezoni tega leta je izdeloval odsek Ciciban 130 parov otroške obutve dnevno, t.j. nad 3000 parov mesečno, od tega 2400 parov z gumijastimi podplati in 600 parov z usnjenimi.

Vse izdelke dobavlja navedeni odsek trgovski mreži tovarne Peko v Tržiču. Podjetje ima možnost plasmana tudi potrojne današnje proizvodnje (mišljeno je vedno leto 1957, op. ur.). Za spodnje delo tega obuvala bi se v kratkem času lahko usposobilo potreben večji kader, ni mogoče pa tega doseči v doglednem času pri usposabljanju ženskih prešivalk nadplattnega usnja ali »šteparic«. Teh v Mirnu splošno primanjkuje, ker je za ta poklic potrebna daljša učna doba.

Združitev mirenskih čevljarjev po priključitvi k FLRJ v letu 1947 je dala pobudo tudi brezposelnim delavcem drugih panog, da so sledili njihovem zgledu.

Domači mizarji Anton Budin, Jožef Boškin in iz Gorice priseljeni samostojni obrtnik Leopold Pavšič so kar pričeli obratovati v zapuščeni mizarški delavnici, ki je bila brez vsake opreme, orodja in strojev. Prinesli so skupaj svoje orodje, Anton Budin še en lastni stroj, Leopold Pavšič pa kolekcijo lastnih strojev, ki jih je pripeljal s seboj ob priselitvi iz Italije. Ker niso bili niti registrirani kot podjetje, so kmalu zatem obrat priključili invalidskemu združenju LRS pod naslovom Invalidsko mizarško podjetje Istok Miren.

Kasneje se je to podjetje osamosvojilo in obratuje danes (1957, op. ur.) samostojno pod naslovom Mizarško podjetje Istok

Inflacija v Jugoslaviji

Inflacija v Jugoslaviji se letos suče okrog 80 odstotkov, kar je dosti več, kot je predvideval letni gospodarski plan. To potrjuje Zvezni zavod za statistiko.

Sredi julija je vlada dovolila podražitev od 30 do 40 odstotkov za moko, kruh, sladkor, olje, elektriko in razne druge sektorje.

Zahodne banke so na pogajanjih z jugoslovanskim odposlanstvom v Londonu dovolile Jugoslaviji nova posojila, da bo lahko plačala glavnico dolgov, ki bo zapadla ob koncu leta 1985 ter znaša tri milijarde in pol dolarjev. K temu je treba dodati še obresti, s katerimi zapadlost letošnjih dolgov naraste na okrog 6 milijard dolarjev.

GOSPODARSKI POLOŽAJ

■ nadaljevanje s 7. strani

sodelovanje motijo občasna nihanja, ki so posledica administrativnega vmešavanja, ki spreminjuje pogoje sodelovanja. Veliko premalo se zavedamo — je opozoril Rožman — da mednarodna trgovina in sodelovanje zahtevata stabilne pogoje, na osnovi katerih je mogoče pričakovati stalnejšo rast menjava.

Rožman je še dodal, da pri teh gospodarskih težavah in večkratnih spremembah v sistemu, ki vplivajo na menjavo, lahko rečemo, da gospodarske strukture v Italiji vse to sprejemajo z velikim potrpljenjem in razumevanjem, seveda v upanju, da se bodo stvari stabilizirale.

NOVICE

DOLGOVI LATINSKE AMERIKE

V Havani so zaključili konferenco o dolgovih, katere imajo v tujini države Latinske Amerike. Kubanski diktator Fidel Castro je zadolžene države hujskal, naj ne plačajo dolgov. Ti dolгови znašajo več kot 350 milijard dolarjev.

Takšno hujskanje pa vodi prizadete države samo v polom, ker ne bi dobile novih podpor za svoj gospodarski in socialni razvoj.

Peru je na primer že sklenil, da bo plačal Združenim državam dolg 123 tisoč dolarjev, da si zagotovi nove podpore.

EVROPSKA GOSPODARSKA SKUPNOST

V Bruslju je okrog 20 tisoč mednarodnih uslužbencev. Tudi številni med njimi ne bodo mogli avgusta zapustiti svojega delovnega mesta.

Trenutno je precej zaposlena skupina, ki ima opravka s sporom o izvozu evropskega jekla v Združene države. Gre za 6 vrst jeklenih izdelkov, ki po mnenju Amerikancev predstavljajo preveliko konkurenco. Ni izključeno, da se bo v torek sestel sam ministrski svet skupnosti, da bo obravnaval to zadevo.

Predsednik Reagan mora nadalje do 1. septembra odločiti o zmanjšanju uvoza čevljev, pri čemer bi bila najbolj prizadeta Italija.

Taiwan in Kitajska

Pekiški dnevnik v angleškem jeziku »China Daily« piše, da živi na ozemlju Ljudske republike Kitajske kakih 20 tisoč Kitajcev, ki so se rodili na Taiwanu ali so se z otoka preselili na kopno. Mnogi teh zavzemajo odgovorna mesta v Ljudski republiki Kitajski. Pekiški dnevnik piše, da 1600 bivših državljanz Taiwanu zavzema pomembna mesta v kitajski komunistični partiji ali vladi, 2 tisoč pa ima pomembne položaje v svetu znanosti, tehnologije, medicine in šolstva. 250 Kitajcev s Taiwanu je v kitajski ljudski skupščini ali kitajskem parlamentu, ki ga sestavlja skupno skoraj tri tisoč poslancev in ki običajno zaseda enkrat na leto, ko navadno potrdi sklepe stalnega odbora.

JUGOSLOVANSKI DOLGOVI

Jugoslovanska vlada je zelo zadovoljna, ker so zahodne države odložile plačilo njenih dolgov. To je povedal finančni minister Klemenčič, ki se je udeležil zadevnih pogajanj, ki so bila v Londonu.

Pogodbo o odložitvi nekaterih dolgov bodo podpisali jeseni. Dolgove, ki bodo zapadli do leta 1988, bodo odložili za 12 let ter bodo prve obroke Jugoslovani plačali sredi leta 1990.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Miren. Zaposluje 99 delavcev in delavk v proizvodnji, od teh 31 kvalificiranih in visokokvalificiranih ter 68 priučenih. Izdeluje serijsko sobno pohištvo za domačo široko potrošnjo. Trenutno izdeluje mesečno približno 100 kompletnih garnitur omenjene opreme.

Današnji vodilni kader tvorijo Henrik Birsa kot direktor, Anton Budin obratovodja in Dušan Pelicon kot računovodja (vedno v letu 1957, op. ur.).

Kakor mizarji, tako so se na pobudo čevljarjev zdramili tudi brezposelni delavci usnjarske stroke. Tu ni bilo mogoče kar pričeti z obratovanjem. V vasi je obstajala samo stavba bivše usnjarske tovarne Bratje Paganelli, ki je že pred prvo svetovno vojno ukinila obratovanje. Stroji in oprema so bili že takrat razprodani, ostali so le goli zidovi. Med prvo svetovno vojno je bila ta stavba opustošena, obnovljena po vojni je služila za vojaško skladišče.

Pod vodstvom domačega usnjarskega, izučnega delavca Vladimirja Siliča, so mirenški usnjarski delavci pričeli na lastno pest adaptirati omenjeno poslopje z namenom obratovanja in sicer brez vsakih investicijskih sredstev, takorekoč udarniško.

Kasneje so dobili pomoč od glavne direkcije usnjarske industrije LRS v Ljubljani in od okrajnih oblasti. Polagoma so tovarno opremili z vso potrebno opremo in stroji. Pred nekaj leti se je tovarna še izpopolnila, zgradili so nov objekt za strojenje ovčje podloge in pisarno. Podjetje zaposluje okrog sto večinoma priučenih delavcev in delavk.

Tako se je v Mirnu po priključitvi k FLRJ obnovila in zgradila industrija, ki služi za potrebe široke potrošnje v državi

ter daje domačemu prebivalstvu zaposlitev in zaslužek.

—o—

S tem nadaljevanjem se zaključuje naš podlistek, ki je govoril o zgodovini čevljarstva v Mirnu. Na koncu dodajamo še nekaj pomembnejših podatkov o razvoju čevljarstva v tem kraju od leta 1957 do danes.

Važna prelomnica je vsekakor bila združitev obeh izdelovalcev obutve v Mirnu v enotno podjetje Jadran-Ciciban, do katere je prišlo leta 1962. Tovarno so v letih 1963-1964 razširili z gradnjo novega proizvodnega objekta, odločili pa so se izdelovati samo moško in otroško obutev, izdelavo ženske so opustili. Leta 1968 je v tovarni izbruhnil požar, ki jo je skoraj uničil, vendar je bila že v gradnji nova industrijska hala, ki je bila dokončana dve leti kasneje. Hkrati so kupili bližnja poslopja Tovarne pohištva Istok, ki se je odselila v nove prostore v Orehovljah.

To obdobje je bilo eno najtežjih v zgodovini mirenškega čevljarstva, saj so se morali delavci marsičemu odpovedovati, prav tako je prihajalo do zastojev v prodaji. Pod novim vodstvom je prišlo do delne preusmeritve proizvodnje oz. specializacije. Leta 1973 so začeli s predelovanjem poliuretanskih snovi, npr. z izdelavo podplatov za čevlje, kasneje pa tudi drugih tehničnih predmetov. Zadalji so si cilj, nastopiti na trgu z geslom »Vse za otroka«, zato so se specializirali v izdelavi otroške obutve, igrač in podobnih predmetov. To usmeritev je na zunaj nakazala tudi sprememba imena podjetja leta 1974, ki se od tlej imenuje Tovarna obutve in otroških potrebščin Ciciban, Miren pri Gorici.

Zelo pomembna gospodarska pobuda mirenškega Cicibana je tudi ustanavljanje ločenih obratov zunaj matičnega kraja, predvsem v nerazvitih področjih Primorske. Tovarna v Mirnu obsega naslednje obrate: sekalnico, eno šivalnico, montažo, pripravo, prodajo, predelavo polimernih snovi, nadaljnje tri šivalnice pa so ustanovili v Cerovem v Goriških Brdih, Kalu nad Kanalom in v Jelšanah pri Ilirski Bistrici; obrat za izdelavo igrač je v Dolenji Trebuši. S podjetjem Beneco S.p.A. v Beneški Sloveniji so sklenili pogodbo za dolgoročno sodelovanje pri izdelavi obutve. S skupno naložbo z zadrugo Ilinden na Ohridu v Makedoniji so zgradili obrat, ki so mu pomagali tudi z znanjem, izkušnjami, tehnologijo in organizacijo dela. Izdelki mirenškega Cicibana so se uveljavili ne samo na jugoslovanskem, temveč tudi na zahodnonemškem, švedskem, nizozemskem, francoskem in italijanskem tržišču.

Današnja tovarna Ciciban pomembno sooblikuje življenje v samem Mirnu, hkrati pa tudi v bližnjih krajih spodnje Vipavske doline in Krasa, odkoder prihaja na delo večina delavcev. Danes šteje skoraj 1500 delavcev, za primerjavo pa navedimo, da so le-ti v letu 1984 izdelali v desetih dneh toliko, kot v celem letu 1954. Leta 1978 so prvič izdelali milijon parov otroške obutve, leta 1983 so milijon parov izvozili na tuje tržišče, nadaljnji milijon parov pa danes prodajo na domačem tržišču. Zelo učinkovita je tudi gmotna pomoč tovarne pri raznih krajevnih zadevah, npr. pri gradnji nove ambulante in lekarne, pa tudi pri kulturnih in športnih pobudah.

Konec